

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
**ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО
ЗАХИСТУ**

НАВЧАЛЬНИЙ ВІДДІЛ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА АТЕСТАЦІЇ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ВИПУСКНА РОБОТА

на тему:

**«Методичний супровід практичної підготовки суб'єктів
господарювання»**

слухача з короткострокового підвищення кваліфікації з питань цивільного
захисту Завідувача НКП м. Володимир-Волинський НМЦ ЦЗ та БЖД

Волинської області

ПОДОПРИГОРА ІВАНА МИХАЙЛОВИЧА

Керівник роботи:

_____ (посада, вчений ступінь (звання), прізвище, ініціали)

До захисту

_____ (допущено / не допущено)

_____ (підпис керівника роботи)

КИЇВ 2019

Зміст

Вступ.....	3
1. Методичного супроводу заходів практичної підготовки.....	5
1.1 Обов'язки педагогічних працівників центру з питань підготовки та проведення методичного супроводу	9
1.2 Плануючі та облікові документи, що розробляються для забезпечення роботи Завідувача НКП під час підготовки та здійснення методичного супроводу заходів практичної підготовки	11
2. Основні види занять з методичного супроводу заходів практичної підготовки, форми та методи їх проведення	13
3. Порядок роботи Завідувача НКП, майстрів виробничого навчання НМЦ ЦЗ та БЖД суб'єктів забезпечення заходів цивільного захисту міста (району) при плануванні та проведенні підприємствами, установами, організаціями спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту.....	18
Висновки	24
Список використаних	26

Вступ

Потужний світовий промисловий розвиток призвів до значних антропогенних порушень, техногенної перевантаженості території України. Як наслідок - відбулося зростання кількості та масштабності надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

Національна безпека України безпосередньо залежить від того, як на державному, регіональному, місцевому і об'єктовому рівнях вирішуються завдання захисту населення, об'єктів економіки, історичного та культурного надбання від надзвичайних ситуацій техногенного, природного або іншого характеру.

Розуміння сказаного вище зобов'язує державу, органи самоврядування, керівників суб'єктів господарювання (далі – СГ) вживати заходи, суть яких полягає у створенні цілісної системи захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій й проведення виваженої політики з цих питань.

Однією з важливих ланок в системі заходів із запобігання і реагування на надзвичайні ситуації є навчання працівників суб'єктів господарювання діям у надзвичайних ситуаціях.

Необхідно наголосити, що затрати на ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій незрівнянно більші ніж витрати для організації навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях. А втрату здоров'я чи життя людиною не можна компенсувати ніякими коштами.

Навчання працівників суб'єктів господарювання діям у надзвичайних ситуаціях має дві складові – теоретичну і практичну.

До практичної складової належать спеціальні об'єктові навчання (тренування) з питань ЦЗ, об'єктові тренування спеціалізованих служб і формувань ЦЗ, протипожежні та проти аварійні об'єктові тренування і навчальні тривоги.

Аналіз результатів перевірок реалізації державної політики у сфері ЦЗ та організації роботи з питань техногенної і пожежної безпеки на суб'єктах господарювання засвідчує, що практичне навчання з питань ЦЗ, яке

проводиться, в переважній більшості є неефективним з ряду причин і в основному внаслідок низької компетентності керівників СГ у питаннях підготовки підпорядкованої їм об'єктової ланки єдиної державної системи цивільного захисту до дій у надзвичайних ситуаціях.

Педагогічні працівники Центру мали мету – впровадження сучасних вимог нормативно-правових актів держави у об'єктову ланку ЄДС ЦЗ та вироблення компетентного (поінформованого, обізнаного) підходу керівниками суб'єктів господарювання для організації практичного навчання працівників до дій в умовах надзвичайних ситуацій.

1. Методичного супроводу заходів практичної підготовки

Згідно листа ДСНС України від 26.04.2017 року № 16 - 6361/161 «Про проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту» залежно від періодичності, тривалості та складу учасників спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань цивільного захисту територіальними курсами, навчально-методичними центрами цивільного захисту та безпеки життєдіяльності (далі центри) забезпечується методичний супровід підприємств, установ, організацій, що проводять спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань цивільного захисту.

Методичний супровід підприємств, установ, організацій, що проводять спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань ЦЗ (далі – методичний супровід) це – комплекс заходів, що проводиться із посадовими особами підприємств, установ, організацій, на яких покладено виконання обов'язків щодо організації та проведення заходів цивільного захисту територіальними курсами, навчально-методичними центрами цивільного захисту та безпеки життєдіяльності у взаємодії із територіальними управліннями ДСНС України з метою забезпечення успішної практичної підготовки.

Методичний супровід організовує Начальник центру (курсів) у взаємодії із територіальними органами ДСНС України.

Для методичного супроводу підготовки і проведення спеціального об'єктового навчання залучаються педагогічні працівники Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Волинської області (вимоги п. 1.3 Типового положення про територіальні курси, навчально-методичні центри цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, затвердженого наказом МВС України від 29.05.2014 № 523, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 13.06.2014 за № 624/25401).

Методичний супровід повинен мати плановий та організований характер. Тому на початку навчального року в Центрі розробляється план роботи щодо здійснення методичного супроводу на основі затверджених керівником місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування план-графіків проведення практичної підготовки осіб

керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту на підприємствах, в установах, організаціях. При розробленні плану роботи необхідно врахувати розподіл годин для виконання навчально-виробничих завдань під час здійснення методичного супроводу.

Педагогічні працівники Центру спільно зі штабом керівництва СОН здійснюють наступні заходи:

а) на підготовчому етапі:

надають методичну допомогу у відпрацюванні документації щодо планування і проведення СОН;

проводять заняття з практичного навчання (за програмами) з відповідальними особами штабу керівництва СОН;

Методичний супровід здійснюється шляхом:

- проведення Завідувачами НКП, майстрами виробничого навчання (МВН) циклу практичної підготовки, інструктивно-методичних занять, які організовуються та здійснюються керівником підприємства, установи, організації;

- участю у розробленні документації з підготовки та проведення навчань (тренувань);

- проведення інструктажів з посередниками та працівниками, які на час навчання (тренування) призначаються керівниками на навчальних місцях з практичного відпрацювання заходів і робіт та/або залучаються до проведення таких заходів і робіт;

- здійснення посередницьких функцій при керівникові навчань (тренувань), при штабі керівництва, силах цивільного захисту

- участі у підготовці та проведенні заходів з підведення підсумків навчань (тренувань).

Відповідно до Типового положення про територіальні курси, навчально-методичні центри цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, затвердженого наказом МВС України від 29.05.2014 № 523, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 13.06.2014 за № 624/25401) проводиться

методичний супровід на всіх етапах практичної підготовки. Згідно до (вимоги п. 6.7.) Типового положення, з метою успішного проведення навчання окремим заходом методичного супроводу обов'язково визначається проведення інструктивно-методичних занять з керівництвом навчання. На такий вид навчання складаються окремі плани їх проведення.

Робота щодо проведення методичного супроводу розпочинається з укладання угоди з суб'єктами господарювання про організацію методичного супроводу проведення суб'єктами господарювання спеціальних об'єктових навчань і тренувань.

В укладених угодах необхідно передбачити:

мету проведення методичного супроводу;

порядок навчання керівного складу та учасників спеціальних об'єктових навчань і тренувань в підготовчий період та під час проведення навчань і тренувань;

порядок надання допомоги щодо розробки документів для проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань, алгоритмів дій учасників;

порядок організації інструктивно-методичних занять для підготовки керівництва і забезпечення успішного проведення навчання і тренування;

ступінь участі представників навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності під час проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань та підготовки необхідних даних для підведення підсумків та підготовки звіту;

Безпосередня організація методичного супроводу покладається на Завідуючого НКП, Начальника циклу практичної підготовки (майстра виробничого навчання).

Виходячи з основних положень нормативно-правової бази у сфері освіти методичний супровід підприємств, установ, організацій, що проводять заходи практичної підготовки має, поряд з іншими, навчальну та консультаційну функції.

Ці функції орієнтовані на поглиблення знань і вдосконалення навичок

учасників практичного заходу у питаннях порядку його організації, а також надання їм практичної допомоги у вирішенні навчальних питань за планом проведення.

Реалізацію цих функцій методичного супроводу рекомендується здійснювати на базі комплексу його навчально-методичного забезпечення, складовими якого доцільно мати:

програмно-методичне забезпечення методичного супроводу підприємств, установ, організацій, що проводять спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань цивільного захисту;

плануючі, навчально-методичні та облікові документи, що розробляються для забезпечення роботи Завідувачів НКП, майстрів виробничого навчання циклу практичної підготовки Центру під час підготовки та здійснення методичного супроводу заходів практичної підготовки; матеріали (методичні вказівки, дидактичні матеріали, витяги з нормативно-правових актів тощо), що забезпечують самостійну роботу учасників практичних заходів.

1.1. Обов'язки педагогічних працівників Центру з питань підготовки та проведення методичного супроводу

Методичний супровід організовує керівник Центру у взаємодії і територіальними органами ДСНС України та місцевими органами влади відповідної адміністративної території.

Безпосередня організація методичного супроводу покладається на начальника циклу практичної підготовки за допомогою методичного кабінету Центру.

Обов'язки посадових осіб, які організують та здійснюють методичний супровід можуть бути наступними:

Начальник циклу практичної підготовки):

складає спільно з представником територіального органу ДСНС у адміністративної території Графік забезпечення Центром методичного супроводу підприємств, установ та організацій, що проводять спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань цивільного захисту та контролює хід його виконання;

організовує і контролює хід підготовки майстрів виробничого навчання до проведення заходів методичного супроводу підприємств (установ, організацій);

контролює проведення заходів методичного супроводу майстрами виробничого навчання згідно з розкладом занять і, при необхідності, вносить корективи;

долучається до розробки формалізованих документів щодо підготовки та проведення спеціальних об'єктових навчань (тренувань) та розробки алгоритмів дій їх учасників враховуючи специфіку підприємств (установ, організацій).

Майстер виробничого навчання:

ознайомлюється (вивчає) з особливостями підприємств (установ, організацій), на яких планується проведення спеціальних об'єктових навчань (тренувань);

готує з урахуванням специфіки підприємства (установи, організації) необхідні формалізовані документи щодо підготовки та проведення навчання (тренування) та оптимальні алгоритми дій за його планом;

згідно з затвердженим розкладом проводить заняття на підприємстві (в установі, організації) або надає допомогу працівникам підприємства в їх проведенні;

надає методичну допомогу у формі консультування учасників навчання (тренування) з відпрацювання алгоритмів дій за планом його проведення підчас їх реалізації (у розробці плануючих документів, відпрацюванні навчальних питань за етапами його проведення, підготовці даних для проведення розбору та відпрацюванні звіту за проведений практичний захід тощо);

проводить інші, узгоджені під час першої робочої зустрічі з керівництвом підприємства (установи, організації) заходи з вирішення наявних проблемних питань;

1.2. Плануючі, навчально-методичні та облікові документи, що розробляються для забезпечення роботи майстра виробничого навчання циклу практичної підготовки під час підготовки та здійснення методичного супроводу заходів практичної підготовки

Для завчасної та ретельної підготовки до проведення занять з практичної підготовки майстром виробничого навчання на конкретний вид і термін проведення практичного заходу на суб'єкті господарювання розробляються:

план проведення інструктивно-методичного заняття (інструктажу);
завдання на виконання конкретної навчально-виробничої роботи.

План проведення інструктивно-методичного заняття (інструктажу) розробляється Завідуючим НКП, майстром виробничого навчання з урахуванням графіку проведення спеціальних об'єктових тренувань і навчань з питань цивільного захисту затвердженого відповідним керівником суб'єкту господарювання та визначає конкретну структуру інструктивно-методичного (інструктивного) заняття і час, відведений на кожний із його елементів.

Структурними елементами інструктивно-методичного заняття, як правило визначаються вступне, поточне та заключне інструктування.

Інструктивна діяльність майстра виробничого навчання орієнтована на: визначення вихідних даних спеціального об'єктового навчання (тренування) шляхом аналізу планів діяльності суб'єкту забезпечення цивільного захисту у мирний час і в особливий період;

Робота Завідувача НКП, майстра виробничого навчання циклу практичної підготовки організовується і проводиться згідно з графіком забезпечення методичним супроводом, що розробляється НМЦ ЦЗ та БЖД на рік.

На виконання цього Графіку та для організації роботи Завідувачу НКП, майстру виробничого навчання під час підготовки та проведення ним заходів методичного супроводу безпосередньо на підприємстві, в установі, організації доцільно мати наступні документи:

витяг з Графіку забезпечення методичним супроводом у частині роботи майстра на конкретних підприємствах, в установах, організаціях закріпленої за ним адміністративної одиниці;

матеріали (методичні вказівки, дидактичні матеріали, витяги з нормативно-правових актів тощо), що забезпечують самостійну роботу учасників практичних заходів;

Витяг з Графіку забезпечення методичним супроводом підприємств, установ, організацій конкретної адміністративної одиниці майстру виробничого навчання рекомендується мати при собі під час, особливо, першого відвідування ним підприємства (установи, організації) що дає йому правову основу для початку роботи на ньому.

Для проведення конкретних видів занять складаються їх плани, які затверджуються начальником циклу практичної підготовки. Плани проведення інструктивно-методичних занять рекомендується складати за встановленою Центром формою з дотриманням педагогічних та методичних вимог, та відображає тему, мету, навчальні питання, час та стислу методику їх відпрацювання, матеріально-технічне та дидактичне забезпечення тощо.

Окрім того, під час складання плану проведення заняття доцільно враховувати вид та вибрану методику його проведення.

Під час самостійної роботи учасників навчання (тренування) за програмою методичного супроводу, Завідуючим НКП за замовленням керівництва підприємства (установи, організації), можуть проводитися консультації з питань порядку дій за планом навчання (тренування), а також заняття з виробничим персоналом за програмою його підготовки до дій у надзвичайних ситуаціях.

По виконанню усіх заходів занять методичного супроводу конкретного підприємства (установи, організації) Завідувач НКП, майстер виробничого навчання оформлює окрему папку, у якій розміщує всі плани проведених ним занять.

2. Основні види занять з методичного супроводу заходів практичної підготовки, форми та методи їх проведення

Методичний супровід підприємств, установ, організацій під час підготовки та проведення ними заходів практичної підготовки рекомендується здійснювати на робочих місцях учасників навчання на підприємствах, в установах і організаціях, а також на спеціально обладнаних навчальних місцях полігонів і містечок з практичного відпрацювання етапів навчань, тренувань за такими видами занять: інструктивно-методичне заняття, інструктаж, консультація, практика з проведення спеціальних об'єктових навчань, тренувань.

Наведені види занять можуть проводитися за груповою, індивідуальною та змішаною формами, які визначаються циклом практичної підготовки в залежності від чисельності тих, хто навчається, місця навчання (навчальне містечко, діляниця, виробництво тощо), терміну навчання та технології виконання робіт або дій, яким навчаються.

1.2. Інструктивно-методичні заняття

З метою успішного проведення комплексних об'єктових навчань окремим заходом підготовки керівного складу та фахівців суб'єкту господарювання визначається проведення інструктивно-методичних занять, на яких здійснюється підготовка працівників суб'єкту господарювання педагогічними працівниками НМЦ ЦЗ та БЖД області. Інструктивно-методичні заняття проводяться на базі підприємства, установи та організації.

Мета інструктивно-методичних занять – підготувати його учасників до вибору і застосування найбільш прийнятних методів їх роботи під час організації і проведення спеціальних об'єктових навчань (тренувань).

Підготовка осіб, які очолюють об'єктові формування ЦЗ та осіб, які очолюють штаби керівництва спеціальними об'єктовими навчаннями здійснюється в підготовчий період на навчальній базі НМЦ ЦЗ та БЖД області в складі навчальних груп згідно планів комплектування.

Інструктивно-методичні заняття проводяться завчасно з категорією осіб, що залучаються до організації та проведення навчань.

Керівник підприємства, установи, організації разом з педагогічним працівником НМЦ ЦЗ та БЖД області визначають категорії, з якими проводяться інструктивно-методичні заняття, уточнюють навчальні питання, на які необхідно звернути увагу, розробляють та затверджують плани їх проведення. Тривалість інструктивно-методичних занять визначається навчальними цілями, кількістю навчальних питань та ступенем підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях.

Під час проведення інструктивно-методичних занять особлива увага звертається на:

- порядок відпрацювання та зміст формалізованих документів щодо підготовки та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань;
- розробку зразків документів з підготовки та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань;

Під час таких занять, що проводяться безпосередньо на підприємстві, в установі, організації, залучаються заступники (помічники) керівника навчання і тренування, персонал штабу керівництва, а також інші посадові особи, що визначені в листі ДСНС України від 26.04.2017 №16-6361/161 «Рекомендації щодо проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту».

На інструктивно-методичних заняттях розкриваються такі питання:

1. Організація роботи щодо відпрацювання заступниками (помічниками) керівника навчання, персоналом штабу керівництва документів з проведення навчання що проводяться безпосередньо на підприємстві, в установі, організації.

2. Порядок роботи посередників та працівників, які на час навчання призначаються керівником на навчальних місцях з практичного відпрацювання заходів і робіт та/або залучаються до проведення таких заходів і робіт.

3. Проведення інструктажів з посередниками та працівниками, які на час навчання призначаються керівником на навчальних місцях з практичного відпрацювання заходів і робіт та/або залучаються до проведення таких заходів і робіт.

4. Особливості проведення етапів навчання (тренування) виходячи із специфіки організації та виконання заходів цивільного захисту на суб'єкті господарювання.

Рекомендована кількість слухачів при груповій формі проведення навчання складає 5-15 чоловік. *Інструктивно-методичне заняття* може проводитися за груповою, індивідуальною та змішаною формою організації навчання. Консультації можуть проводитися як за індивідуальною, так і за груповою формами.

Під час самотійної роботи учасників заходів практичної підготовки майстром виробничого навчання, за замовленням керівництва підприємства, установи та організації, можуть проводитися заняття з виробничим персоналом за програмами підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях.

Всі заняття з методичного супроводу за їх видами проводяться Завідувачами НКП, майстрами виробничого навчання. На кожне заняття відпрацьовується особистий план його проведення.

Мета інструктивно-методичного заняття підготувати його учасників до вибору і застосуванню найбільш прийнятних методів їх роботи під час підготовки, організації і проведення СОН (СОТ) використання навчального часу та матеріально-технічних засобів.

Під час заняття до його учасників доводиться тема навчання, тренування, навчальні цілі та навчальні питання що будуть відпрацьовуватися за етапами навчання, тренування, обстановка, визначена планом навчання, тренування, найбільш доцільні дії, тих хто навчається навчання, тренування. Заняття проводяться з кожного або одночасно з декількох етапів навчання,

тренування. На занятті майстер виробничого навчання роз'яснює особливості проведення етапів СОН, виходячи із специфіки організації та виконання заходів цивільного захисту на підприємстві в установі, організації..

До учасників заняття доводиться порядок розробки та змістовність особистих планів роботи та порядок представлення матеріалів із розбору навчання, тренування.

В особистих планах роботи, як правило відображаються питання:

- тема та основні цілі для конкретної навчальної категорії;
- етапи, навчальні періоди, їх зміст та тривалість;
- навчальні питання по кожному періоду, час і метод їх відпрацювання (у частині що стосується заступника, помічника або посередника);
- зміст, способи, час вручення ввідних та порядок їх розіграшу з тими, хто навчається.

За формою *інструктажу* проводяться заняття з групою працівників, які відповідно до плануючих документів з організації та проведення СОН (СОТ) призначаються керівниками на навчальних місцях, та/або залучаються до робіт з імітації, нарощування обстановки або виконують у ході навчання, тренування практичні роботи з використанням техніки, інструментів, приладів тощо.

Під час практичного відпрацювання учасниками навчання (тренування) навчальних елементів за їх етапами майстер виробничого навчання продовжує надавати методичну допомогу у формі *консультування* його учасників на основі постійного аналізу їх практичних дій згідно з встановленими критеріями оцінки, зокрема щодо оперативності оцінки обстановки, проведення розрахунків сил і засобів та прийняття рішення на ліквідацію НС, оформлення протоколів засідань комісій, своєчасності і правильності постановки завдань на проведення заходів та контролю їх виконання згідно з табелем строкових донесень на навчання.

Під час розбору навчання (тренування) Завідувач НКП, майстер виробничого навчання може надавати рекомендації відносно:

- заходів, які доцільно провести з уточнення плануючої документації,
- організації навчального процесу з питань навчання різних категорій працівників діям в умовах НС, а також всіх видів забезпечення для підтримання готовності системи ЦЗ підприємства (установи, організації) на достатньому рівні.

За попередньої узгодженості питання, та при необхідності, МВН може надавати методичну допомогу керівництву підприємства (установи, організації) під час відпрацювання ним матеріалів до звіту про його результати.

Методичне забезпечення як процес взаємодії суб'єктів навчально-практичної діяльності, спрямований на створення різноманітних видів методичної продукції, що включає, окрім розроблення і створення оптимальної системи навчально-методичної документації, методичних розробок, дидактичних посібників такі компоненти: апробація та впровадження у практику ефективних моделей, методик тощо.

Кінцева мета методичного забезпечення - оснащення підприємств, установ, організацій методикою здійснення заходів цивільного захисту і на цій основі забезпечення їх рівня роботи відповідно до вимог законодавства.

3. Порядок роботи Завідувача НКП, майстрів виробничого навчання НМЦ ЦЗ та БЖД та суб'єктів забезпечення заходів цивільного захисту міста (району) при плануванні та проведенні підприємствами, установами, організаціями спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту

Змістом положень чинної нормативно-правової бази у напрямку навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, як одного з основних заходів цивільного захисту, визначено що кожен суб'єкт забезпечення цивільного захисту виконує у цьому заході відповідні функції.

Тому, повнота і якість виконання Завідуючим НКП НМЦ ЦЗ та БЖД заходів методичного супроводу підприємств, установ, організацій багато залежить від їх тісної співпраці (взаємодії) з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, територіальними органами Державної служби України з надзвичайних ситуацій та підприємствами, установами, організаціями відповідного міста (району), що проводять заходи практичної підготовки.

Виходячи з цього, співпрацю майстра виробничого навчання з суб'єктами забезпечення цивільного захисту доцільно проводити безперервно починаючи з етапу планування заходів цивільного захисту на рік і закінчуючи підведенням підсумків конкретного заходу практичного навчання.

1. З цією метою, та на виконання Наказу МВС України від 21.10.2014 №1112 «Про затвердження Положення про організацію навчального процесу з функціонального навчання» додатку 3 відповідного міста (району) (підприємство, установа, організація, територіальний орган ДСНС України з надзвичайних ситуацій, місцеві органи влади) у рамках своїх повноважень розробляють Графіки та План-графіки проведення заходів практичної підготовки на рік, які забезпечуються підрозділами Центру.

З метою упорядкування роботи підрозділів Центру та суб'єктів забезпечення заходів цивільного захисту під час організації та проведення

методичного супроводу місцевим органом влади разом з представниками Центру та територіального органу ДСНС України рекомендується розробляти Графік забезпечення методичним супроводом підприємств, установ та організацій, що проводять спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань цивільного захисту у 201__році (далі – Графік забезпечення методичним супроводом).

Графік доцільно підписувати керівником структурного підрозділу з питань надзвичайних ситуацій місцевого органу влади відповідного міста (району) і затверджувати Головою його комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.

Критерієм пріоритету включення підприємств, установ, організацій до цього Графіку є ступінь небезпеки їх діяльності для певної території (об'єкт віднесений до відповідної категорії цивільного захисту, об'єкт підвищеної небезпеки або потенційно небезпечний, об'єкт має стратегічне значення та (або) продовжує свою діяльність в особливий період), вид практичного заходу, а також наявний ресурс педагогічного складу підрозділів Центру.

Графік розробляється на основі даних План-графіка проведення практичної підготовки осіб керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту на підприємствах, установах, організаціях.

Даний Графік дає можливість більш ефективного планування робочого часу педагогічних працівників підрозділів Центру, та є підставою для роботи на підприємстві, в установі, організації як педагогічних працівників, так і представників територіального органу ДСНС України, а також забезпечення умов для контролю плановості та обліку проведених заходів практичної підготовки.

Конкретна робота може починатися з видання територіальним органом ДСНС України регіону наказу про затвердження алгоритму його співпраці з підрозділами Центру цього міста (району) та підприємствами (установами,

організаціями) при проведенні спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту (надалі – Алгоритм).

Алгоритмом визначається порядок роботи співробітників територіальних органів ГУ ДСНС та педагогічного складу підрозділів Центру щодо методичного керівництва, контролю та методичного супроводу підготовки та проведення навчань (тренувань).

Згідно з Алгоритмом подальшу роботу рекомендується організовувати наступним чином:

Не пізніше ніж за 2,5 місяці до початку практичного заходу підрозділами ГУ ДСНС України відповідного міста (району) направляється

лист керівнику підприємства (установи, організації) про необхідність та строки проведення робочої зустрічі для обговорення та узгодження питань підготовки та проведення навчання (тренування).

Не пізніше ніж за тиждень до робочої зустрічі представники територіального органу ДСНС України та підрозділів Центру завершують проведення аналізу причин та наслідків НС на подібних об'єктах у регіоні та готують пропозиції до вихідних даних у наказ та план проведення майбутнього практичного заходу;

Під час робочої зустрічі, з якої практично і починається методичний супровід, рекомендується обговорити та узгодити наступні питання:

мета проведення методичного супроводу;

порядок навчання керівного складу та учасників спеціальних об'єктових навчань і тренувань в підготовчий період та під час проведення навчань (тренувань);

порядок надання допомоги щодо розробки документів для проведення навчань (тренувань), алгоритмів дій учасників;

порядок організації та проведення комплексу занять для підготовки керівництва і забезпечення успішного проведення навчань (тренувань);

ступінь участі представників підрозділів Центру під час проведення навчань (тренувань) та підготовки необхідних даних для підведення підсумків і підготовки звіту;

інші заходи які, на думку сторін, необхідно провести за планом забезпечення методичним супроводом підприємства (установи, організації), що проводить навчання (тренування).

Методичний супровід доцільно здійснювати на всіх етапах практичного заходу.

Не пізніше ніж за 45 днів до початку навчання (тренування) підприємством (установою, організацією) за методичною допомогою майстра виробничого навчання видається наказ про його підготовку та проведення.

Протягом наступних 45 днів підготовчого періоду методичний супровід здійснюється шляхом проведення майстром виробничого навчання Центру занять на навчально-матеріальній базі суб'єкту господарювання, підрозділів Центру та інших заходів під час яких:

на основі ознайомлення з планами реагування на надзвичайні ситуації, локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки надається методична допомога керівництву суб'єкту господарювання стосовно навчання персоналу за відповідними програмами;

надається консультативна допомога у розробленні документації з підготовки та проведення навчань (тренувань), а також з підготовки матеріалів для підведення підсумкових заходів за проведеним навчанням (тренуванням).

Підготовку осіб, які очолюють об'єктові формування цивільного захисту та осіб, які очолюють штаби керівництва об'єктовими навчаннями (тренуваннями) доцільно здійснювати в підготовчий період на навчальній базі підрозділів Центру в складі навчальних груп згідно з планами комплектування за відповідними програмами постійно діючих семінарів.

Навчання працівників суб'єктів господарювання здійснюється згідно

з Програмами підготовки працівників підприємств, установ та організацій до дій у надзвичайних ситуаціях.

початком методичного супроводу керівник підприємства (установи, організації) разом з педагогічним працівником Центру визначають категорії, з якими проводяться навчальні заняття, уточнюються питання, на які необхідно звернути увагу, розробляються та затверджуються плани їх проведення.

Інструктивно-методичні заняття проводяться завчасно з кожною категорією осіб, що залучаються до організації та проведення навчань, а їх тривалість визначається навчальними цілями, кількістю навчальних питань та ступенем підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях.

Мета інструктивно-методичних занять – підготувати його учасників до вибору і застосування найбільш прийнятних методів їх роботи під час організації і проведення спеціальних об'єктових навчань (тренувань).

На інструктивно-методичних заняттях розкриваються такі питання:

1. Організація роботи щодо відпрацювання заступниками (помічниками) керівника навчання, персоналом штабу керівництва документів з проведення навчання що проводяться безпосередньо на підприємстві, в установі, організації.

2. Порядок роботи посередників та працівників, які на час навчання призначаються керівником на навчальних місцях з практичного відпрацювання заходів і робіт та/або залучаються до проведення таких заходів і робіт.

3. Проведення інструктажів з посередниками та працівниками, які на час навчання призначаються керівником на навчальних місцях з практичного відпрацювання заходів і робіт та/або залучаються до проведення таких заходів і робіт.

4. Особливості проведення етапів навчання (тренування) виходячи із специфіки організації та виконання заходів цивільного захисту на суб'єкті господарювання.

Під час проведення навчальних занять за їх видами особлива увага звертається на:

особливості проведення етапів навчання (тренування) виходячи із специфіки організації та виконання заходів цивільного захисту на суб'єкті господарювання;

порядок відпрацювання та зміст формалізованих документів щодо підготовки та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань;

розробку зразків документів з підготовки та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань (форми, зміст, порядок відпрацювання, доведення до виконавців та контролю їх виконання згідно з таблицею термінових донесень за навчанням);

розробку алгоритму дій учасників навчання, особливо посередників та працівників, які на час навчання призначаються керівником на навчальних місцях з практичного відпрацювання заходів і робіт та/або залучаються до проведення таких заходів і робіт;

інші питання.

Висновки

Педагогічним працівникам при організації методичного супроводу підприємств установ організацій які проводять спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань цивільного захисту необхідно проявляти гнучкість, винахідливість, кмітливість, наполегливість, педагогічний такт та принциповість у роботі, щоб зможти виконати своє професійне призначення підготувати керівників і працівників суб'єктів господарювання до дій при загрозі та виникненні надзвичайних ситуацій.

Знання якими володіє керівник службовець мають відповідати вимогам що визначаються його посадою. Чим вища посада тим більш компетентним він має бути.

Тому педагогічним працівникам потрібно добре розуміти що їх слухачі це керівники та фахівці підприємств, установ, організацій навчальних закладів які безпосередньо повинні набути знання, уміння й навички у сфері цивільного захисту а особливо в управлінні у діях при загрозі чи виникненні надзвичайної ситуації забезпеченні усім необхідним заходів та дій сил цивільного захисту.

Все це є дуже необхідним для керівників суб'єктів господарювання Керівники на відміну від звичайних виконавців зобов'язані самостійно приймати рішення й діяти ініціативно, їм мають бути властиві широкий державницький світогляд та ерудиція. Це ще важливо й тому що на них згідно чинного законодавства України у сфері цивільного захисту покладено завдання захисту й збереження життя і здоров'я працюючих в них людей від небезпечного впливу наслідків надзвичайних ситуацій забезпечити їм безпечні умови професійної діяльності.

Показником результативності виконання завдань методичного супроводу СОН з питань ЦЗ на СГ виступають розроблені Центром і

затверджені установленим порядком на СГ програми з підготовки працівників до дій у НС методичні розробки для проведення занять за їх темами методичні рекомендації з проведення СОН з питань ЦЗ тематичне наповнення інформаційно-довідкових кутків з питань ЦЗ та якість відпрацювання СГ плануючих документів з питань ЦЗ.

Список використаних джерел:

1. Кодекс цивільного захисту України, прийнятий 2.10.2012р.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 №444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях».
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 №443 «Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту».
4. Постанова Кабінету міністрів України від 23 жовтня 2014 № 819 «Про затвердження Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту зі змінами внесеними Постановою Кабінету Міністрів України від 28 березня 2018 року № 230.
5. Постанова КМУ від 9 жовтня 2013 р. № 787 «Про затвердження Порядку утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту
6. Постанова КМУ від 30 жовтня 2013 р. № 841 «Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру».
7. Постанова КМУ від 8 липня 2015 року № 469 «Про затвердження Положення про спеціалізовані служби цивільного захисту».
8. Наказ МВС України від 29.05.2014 №523 «Про затвердження Типового положення про територіальні курси, навчально-методичні центри цивільного захисту та безпеки життєдіяльності».
9. Наказ МВС України від 21.10.2014 №1112 «Про затвердження Положення про організацію навчального процесу з функціонального навчання».
10. Наказ МВС України від 30.12.2014 №1417 «Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні».

11. Наказ МВС України від 31.01.2015 №113 «Про затвердження Примірного положення про формування цивільного захисту».

12. Наказ МНС України від 15.08.2007 № 557 «Про затвердження Правил техногенної безпеки у сфері цивільного захисту на підприємствах, організаціях, установах та на небезпечних територіях».

13. Наказ ДСНС України від 06.06.2014 № 310 «Про затвердження Програми загальної підготовки працівників підприємств, установ та організацій до дій у надзвичайних ситуаціях» (у редакції наказу ДСНС України 08.08.2014).

14. Наказ ДСНС України від 12.07.2016 № 335 «Про затвердження Примірного переліку документів з питань цивільного захисту, що розробляються центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання.

15. Рекомендації щодо «Про проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту» додаток до листа ДСНС України від 26.04.2017року № 16-6361/161.

16. Організаційно-методичні вказівки з підготовки працюючого населення до дій у надзвичайних ситуаціях, затверджені наказом ДСНС України від 19.02.2016 року №83.

17. Осипенко С.І. Поради майстру виробничого навчання курсів цивільного захисту. Методичний посібник. Київ.2017.

18. Основи цивільного захисту. Навчальний посібник. За загальною редакцією М.В. Болотських. ІДУ ЦЗ України. Київ.2008.

19. Волянський П.Б., Михайлов В.М., Парталян С.А. та інш. Загальна підготовка працівників підприємств, установ та організацій до дій у надзвичайних ситуаціях. Методичний посібник. Київ, 2015.